

«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» كىتاب نەشر قىلىش تۈرى (394)

“东风工程”图书出版项目之394

شىنجاڭنىڭ يېزا ئىگىلىك ۋە چارۋىچىلىق رايونلىرىدا قوش تىل
ئوقۇتۇشتا قوللىنىلىدىغان يۈرۈشلۈك كىتابلار

新疆农牧区双语通系列丛书

خەنزۇچە - ئۇيغۇرچە قوش تىل ئوقۇشلۇقى (1)

汉维双语通(1)

农区用语

— يېزا ئىگىلىك رايونلىرىدا ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەر —

◎刘长明 主编 ◎马 琰 编著

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
新疆人民出版社

شىنجاڭنىڭ يېزا ئىگىلىك ۋە چارۋىچىلىق رايونلىرىدا قوش تىل
ئوقۇتۇشتا قوللىنىلىدىغان يۈرۈشلۈك كىتابلار

新疆农牧区双语通系列丛书

خەنزۇچە - ئۇيغۇرچە قوش تىل ئوقۇشلۇقى (1)

汉维双语通(1)

农区用语

藏书章
- يېزا ئىگىلىك رايونلىرىدا ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەر

◎刘长明 主编 ◎马 琰 编著

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

新疆人民出版社

图书在版编目(CIP)数据

汉维双语通.1,农区用语:汉维对照 / 马琰编著.乌鲁木齐:新疆人民出版社,2008.11

(新疆农牧区双语通系列丛书)

ISBN 978-7-228-12078-9

I. 汉… II. 马… III. ①维吾尔语(中国少数民族语言)-口语
②汉语-口语 IV. H215.94 H193.2

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 182070 号

策划组稿 杨振明

责任编辑 杨振明

特约编辑 伊德力斯

视觉设计 曲 渊

美术编辑 刘堪海

图片摄影 陈 琳 陈 漠 刘堪海

责任校对 萨布尔

出 版	新疆人民出版社
地 址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
邮 编	830001
印 刷	新疆新华印刷厂
开 本	787 × 1092 1/32
印 张	5
字 数	50 千字
版 次	2009 年 3 月第 1 版
印 次	2009 年 3 月第 1 次印刷
印 数	1-22 590 册
定 价	7.10 元

前 言

“东风工程”是由国家和自治区统一规划、自治区新闻出版局具体组织实施的一项惠民工程。主要任务是以新闻出版的传播方式面向全疆各族农牧民普及科技知识,传播先进文化,为各族农牧民构建一个学习科普知识,提高自身素质,增强脱贫致富奔小康的新闻出版公共服务体系。

给全疆“千乡万村”赠阅图书、音像制品是“东风工程”的重要项目之一。项目紧紧围绕社会主义新农村建设的进程和中央对“三农”工作的部署重点,组织安排了爱党、爱祖国、爱社会主义读物,“三农”科普读物,卫生保健读物,法律普及读物,未成年人思想道德建设读物,双语教育读物,弘扬民族优秀传统文化读物,娱乐休闲读物,社会主义新农村建设读物,马克思主义宗教观、党的民族政策及宗教政策普及读物十大类别出版物的出版。在内容上,以构建社会主义和谐社会、建设社会主义新农村为主线,以促进农牧区“生产发展、生活宽裕、乡风文明、村容整洁、管理民主”为目标,以“贴近农牧业,贴近农牧区,贴近农牧民”为出版宗旨,以各族农牧民看得懂、学得会、用得上为原则,力求通俗易懂,图文声画并茂,突出科学性、实用性、知识性和趣味性,努力用新技术、新理念、新知识,启迪和拓展各族农牧民的新思想、新境界、新视野。

我们期望通过“东风工程”的实施,初步解决各族农牧民买书难、看书难的问题,有效缓解全疆农牧区图书、音像制品供给不足的问题,进一步扩大少数民族优秀出版物的覆盖面和影响力,为正确引导各族农牧民增产增收、科学致富,提供有力的智力支持和精神动力。

新疆新闻出版东风工程领导小组办公室

出版说明

在大力开展新时期文化建设、实施“东风工程”、丰富“农家书屋”活动中，为了满足新疆农牧区各族人民之间日益增多的双语会话交流之需求，我们特此编译出版了这套“新疆农牧区双语通系列丛书”。

丛书分“农区用语”、“牧区用语”、“社区用语”三部分内容，突出了各种语境场合双语互通的实用、简明、上口、便捷等功能，以适应稍有汉、维吾尔语口语基础和同汉、维吾尔同胞多有接触交往的各族干部职工、平民百姓学说汉、维吾尔语交流时翻检使用；即使对汉、维吾尔语口语尚未入门的初学者，亦可借用本丛书的相关会话内容用手比划表情达意，不通双语也胜似双语通。

由于编者水平有限，丛书难免会有缺点和不足，热切希望读者批评指正。

编 者

2008年8月

كىرىش سۆز

يېڭى دەۋردىكى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرۇش، «شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» نى يولغا قويۇش، «دېھقانلار قىرائەتخانىلىرى» نى موللاشتۇرۇش پائالىيىتى جەريانىدا، شىنجاڭنىڭ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكى ھەر مىللەت خەلقى ئوتتۇرىسىدىكى كۈنسېرى ئېشىۋاتقان قوش تىلدا سۆزلىشىش ئالاقىسىنىڭ ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن، بۇ شىنجاڭدىكى دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكىنىڭ قوش تىللىق بولۇش يۈرۈشلۈك مەجمۇئەسىنى ئالاھىدە تەرجىمە قىلىپ تۈزدۇق.

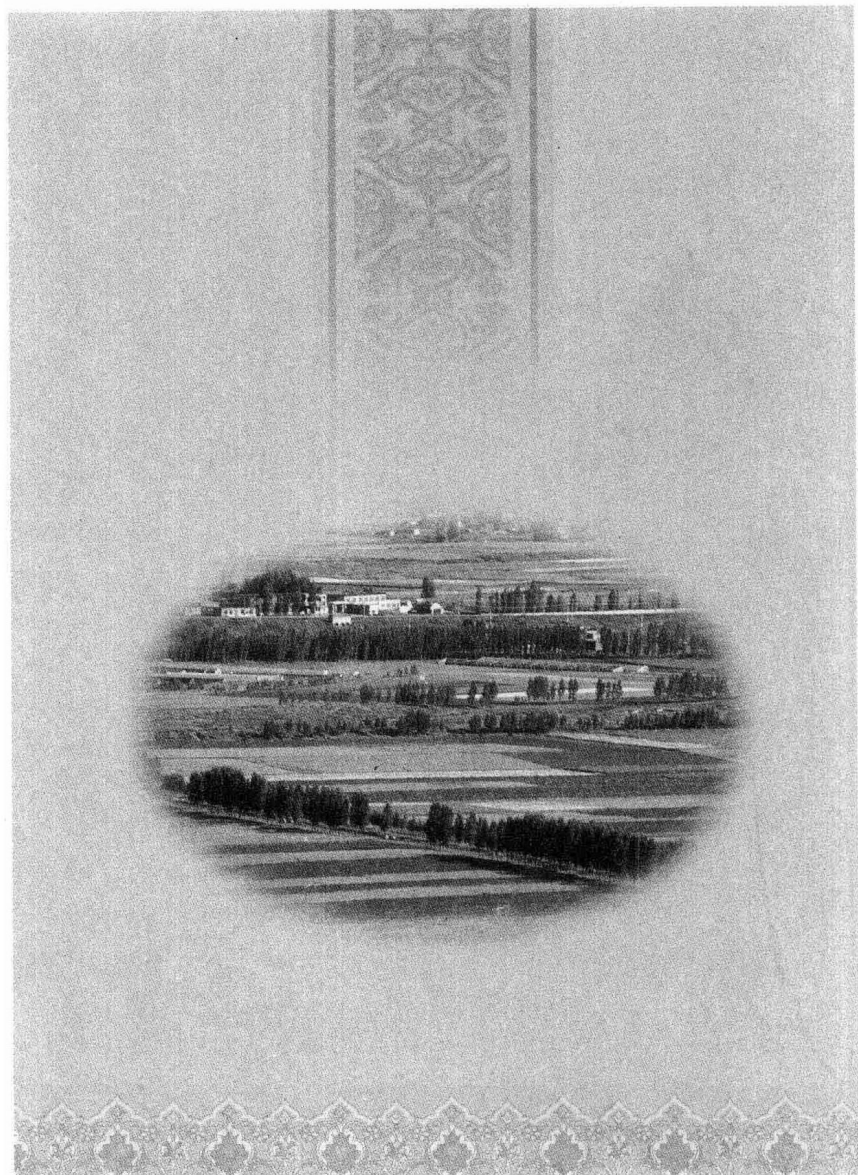
مەجمۇئە «يېزا ئىگىلىك رايونلىرىدا ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەر»، «چارۋىچىلىق رايونلىرىدا ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەر»، «مەھەللىدە ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەر» دىن ئىبارەت ئۈچ قىسىم مەزمۇنغا بۆلۈنگەن بولۇپ، ھەرخىل تىل شارائىتى سورۇنلىرىدا ئۆزئارا قوش تىل ئالاقىسىدا ئەمەلىي قوللىنىش، چۈشىنىشلىك، راۋان، قۇلاي بولۇش قاتارلىق ئىقتىدارلار گەۋدىلەندۈرۈلۈپ، خەنزۇ - ئۇيغۇر تىللىرىدا ئېغىزچە سۆزلىشىش قائىدىسىگە ۋە خەنزۇ، ئۇيغۇر قېرىنداشلار بىلەن كۆپرەك ئۇچرىشىدىغان، ئالاقە قىلىدىغان ھەر مىللەت كادىرلىرى، ئىشچى - خىزمەتچىلىرى، ئاددىي پۇقرالارنىڭ خەنزۇ، ئۇيغۇر تىلىدا ئالاقە قىلغان چېغىدا قوللىنىشىغا ئۇيغۇنلاشتۇرۇلدى. خەنزۇچە، ئۇيغۇرچە سۆزلىشىش بوسۇغىسىغا تېخى قەدەم قويىمىغان دەسلەپكى ئۆگەنگۈچىلەرمۇ مەزكۇر مەجمۇئەدىكى مۇنا-سېۋەتلىك سۆزلىشىش مەزمۇنلىرىدىن پايدىلىنىپ، قول ئىشارىسى ئار-قىلىق ئۆز مەقسىتىنى ئۇقتۇرۇپ، قوش تىللىق بولۇش يولىغا ماڭالايدۇ. سەۋىيىمىزنىڭ چەكلىكلىكى تۈپەيلىدىن، مەجمۇئەدە سەۋەنلىك، يېتەرسىزلىكلەردىن ساقلىنالمىغان بولۇشىمىز مۇمكىن. كىتابخانلار-نىڭ تەنقىد، پىكىر بېرىشىنى قىزغىن قارشى ئالىمىز.

目 录

1. 春忙春种.....	(3)
2. 田管夏收.....	(8)
3. 秋收秋种.....	(16)
4. 科技之冬.....	(23)
5. 干农业活.....	(31)
6. 拜会农民.....	(39)
7. 支农花絮.....	(43)
8. 简说“三农”.....	(48)
9. “三下乡”颂.....	(57)
10. 农家书屋.....	(74)
11. 新农村建设.....	(78)
12. 知识培训.....	(87)
13. 科学种田.....	(101)
14. 果业致富.....	(107)
15. 崇尚勤劳.....	(127)
16. 助人为乐.....	(137)
17. 娱乐活动.....	(145)

مۇندەرىجە

1. ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ئالدىراشلىقى (3)
2. ئېتىز - ئېرىقنى باشقۇرۇپ، يازلىق ھوسۇل ئېلىش (8)
3. كۈزلۈك يىغىم - تېرىم (16)
4. پەن - تېخنىكا قىشى (23)
5. دېھقانچىلىق قىلىش (31)
6. دېھقانلارنى زىيارەت (39)
7. يېزا ئىگىلىكىگە ياردەم بېرىش ھەققىدىكى خەۋەرلەر (43)
8. «يېزىغا مۇناسىۋەتلىك ئۈچ سۆز» ھەققىدە (48)
9. «ئۈچىنى يېزىلارغا يەتكۈزۈش» كە مەدھىيە (57)
10. دېھقانلار قىرائەتخانىسى (74)
11. يېڭى يېزا قۇرۇلۇشى (78)
12. بىلىم يېتىلدۈرۈش (87)
13. ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىش (101)
14. باغۋەنچىلىك ئارقىلىق بېيىش (107)
15. ئالىجاناب مېھنەتكەشلىك روھى (127)
16. باشقىلارغا ياردەم بېرىشنى خۇشاللىق دەپ بىلىش (137)
17. كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرى (145)

1. 春忙春种

1. ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ئالدىراشلىقى

A. 一年之计在于春，
农村正在
春忙。
بىر يىلنىڭ پىلانى باھاردىن باشلىنىدۇ.
يېزىلار ئەتىيازلىق تېرىلغۇ بىلەن
ئالدىراش بولماقتا.

B. 县里的领导下乡了，
乡干部也在第一线。
ناھىيە رەھبەرلىرى يېزىلارغا چۈشتى.
يېزا كادىرلىرىمۇ بىرىنچى سەپتە.

A. 春风吹来了，
燕子飞回来了。
باھار شامىلى مەۋج ئوردى.
قارلغاچلار قايتىپ كەلدى.

B. 麦苗返青了，
地里到处
一片绿。
مايسىلار كۆكەردى.
ئېتىزلىقنىڭ ھەممە يېرى
يېشىللىققا پۈركەندى.

A. 杏花和桃花都开了，
别的果木也发芽了。
ئۆرۈك، شاپتۇل چېچەكلىدى.
باشقا مېۋىلىك دەرەخلەرمۇ بىخ سۈردى.

- B. 庄稼看子种，
牲畜看畜种。
B. دېھقانچىلىقتا ئۇزۇققا،
چارۋىچىلىقتا سورتغا قاراش كېرەك.
- A. 种粮要
选好种子，
买种子
要挑良种。
A. زىرائەت تېرىشتا
ئۇرۇقنى ياخشى تاللاش لازىم،
ئۇرۇق سېتىۋېلىشتا
ياخشى سورتنى تاللاش لازىم.
- B. 买农药
要防假冒，
有关部门
要把关啊。
B. دېھقانچىلىق دورىسى سېتىۋالغاندا
ساختمىلىقتىن ساقلىنىش لازىم.
مۇناسىۋەتلىك تارماقلار بۇ ئۆتكەلنى
ياخشى تۇتۇشى لازىم - دە.
- A. 不允许无证
供货。
A. گۇۋاھنامىسىزىلارنىڭ مال
تەمىنلىشىگە رۇخسەت يوق.
- B. 为了预防
病虫害，
播种之前
要拌药。
B. ھاشارات زىيىنىنىڭ
ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن،
ئۇرۇق سېلىشتىن ئىلگىرى
دورا ئارىلاشتۇرۇش لازىم.
- A. 配药比例
要掌握好，
下种才能出好苗，
犁地前要先整地。
A. دورا قوشۇش نىسبىتىنى
ياخشى ئىگىلىگەندىلا،
ئۇرۇقتىن ياخشى مايسا ئۈنىدۇ.
يەر ئاغدۇرۇشتىن ئاۋۋال يەرنى تۈزلەش لازىم.

- B. 今年要多施底肥，
底肥最好用农家肥，
上足农家肥
地力大。
- B. بۇ يىل يەرنى كۆپرەك ئوغۇتلاش لازىم،
ئوغۇتلاشتا ئەڭ ياخشىسى مەھەللىۋى
ئوغۇت ئىشلەتكەن تۈزۈك، ياخشى مەھەللىۋى
ئوغۇت قۇۋۋەتلىك بولىدۇ.
- A. 庄稼一枝花，
全靠肥当家。
- A. دېھقانچىلىقنىڭ بىر گۈلى ئوغۇت،
ئوغۇتقا تايانسا ئىش پۈتىدۇ.
- B. 施底肥
不能小气，
肥多地增产。
- B. يەرنى ئوغۇتلاشتا پىخسىقلىق قىلىشقا
بولمايدۇ، كۆپ ئوغۇتلانغان يەرنىڭ ھوسۇلى
ئاشىدۇ.
- A. 我们犁地用拖拉机，
还要用耙子耙平地。
- A. بىز يەر ھەيدەشتە تراكتور ئىشلىتىمىز،
يەنە سۆرەم سېلىپ يەرنى تۈزلەيمىز.
- B. 水田要打好埂子。
地头浇水的毛渠
要修好，
- B. شال ئېتىزغا قىر سېلىش كېرەك.
ئېتىز چۆنەكلىرىنى
تەييارلىۋېلىش لازىم.
- A. 备耕不能马虎，
农机具的配备
要到位。
- A. يەرنى قول ئۇچىدىلا ئاغدۇرۇشقا بولمايدۇ،
دېھقانچىلىق ماشىنىسى ۋە سايمانلىرى ياخشى
تەييارلىنىشى لازىم.
- B. 播种严格按规程，
下种时
- B. ئۇرۇق سېلىشتا قائىدىگە قاتتىق
رىئايە قىلىش لازىم، ئۇرۇق سالغاندا

还要看墒情。 يەنە يەرنىڭ نەملىك ئەھۋالىغا قاراش لازىم.

A. 各地的农时
有差别，
要根据节气下种。 A. ھەرقايسى جاينىڭ دېھقانچىلىق مەزگىلىدە
پەرق بولىدۇ،
پەسىلگە قاراپ ئۇرۇق سالىدۇ.

B. 南疆每年三月春播，
北疆可能迟
一个来月。 B. جەنۇبىي شىنجاڭدا ھەريىلى 3 - ئايدا
ئەتىيازلىق تېرىلغۇ باشلىنىدۇ، شىمالىي
شىنجاڭدا بىر ئاي كېچىكىشى مۇمكىن.

A. 山区气温
经常偏低，
春播会延迟
到五月。 A. تاغلىق رايونلارنىڭ تېمپېراتۇرىسى
ھەمىشە بىر ئاز تۆۋەن بولىدۇ،
ئەتىيازلىق تېرىلغۇ
5 - ئايلارغا كېچىكىدۇ.

B. 种瓜得瓜，
种豆得豆。 B. قوغۇن تېرىساڭ قوغۇن ئالىسەن،
پۇرچاق تېرىساڭ پۇرچاق ئالىسەن.

A. 种子不好没收成，
播种质量也
不能小瞧。 A. ئۇرۇق ياخشى بولمىسا ھوسۇل ئالغىلى
بولمايدۇ، ئۇرۇق سېلىش سۈپىتىڭىمۇ
سەل قاراشقا بولمايدۇ.

B. 种春麦、
种玉米，
种棉花、种蔬菜。 B. يازغى بۇغداي تېرىمىز،
قوناق تېرىمىز،
كېۋەز تېرىمىز، كۆكتات تېرىمىز.

- A. 作物的习性有差别，
各有各的
播种期。
- B. 如今种地讲
新技术，
科学种田
收成好。
- A. 地膜植棉出苗早，
宽膜种瓜
产量高。
- B. 玉米套种小番茄，
油葵间套栽葡萄。
- A. 用过的薄膜
要回收，
废物再利用
讲环保。
- B. 农田是咱的聚宝盆，
白色污染
不能要。
- A. زىرائەتلەرنىڭ خۇسۇسىيەتلىرى
ئوخشاشمايدۇ، ھەرقايسىسىنىڭ ئۆزىگە خاس
ئۇرۇق سېلىش مەزگىلى بار.
- B. ھازىر يەر تېرىشتا
يېڭى تېخنىكىغا تايىنىمىز،
ئىلمىي ئۇسۇلدا يەر تېرىغاندا
ياخشى ھوسۇل ئالغىلى بولىدۇ.
- A. يوپۇق يېپىپ كېۋەز تېرىغاندا
مايسا بالدۇر ئۈنىدۇ،
يوپۇقنى كەڭ يېپىپ قوغۇن - تاۋۇز تېرىغاندا
مەھسۇلاتنى ئاشۇرغىلى بولىدۇ.
- B. كۆممىقوناق ئارىسىغا پەمىدۇر تېرىڭ،
ئاپتاپپەرەس چۆنىكىگە تەك تىكىڭ.
- A. ئىشلىتىپ بولۇنغان پلاستىك يوپۇقنى
يىغىۋېلىش لازىم،
كېرەكسىز نەرسىلەرنى قايتا ئىشلىتىپ،
مۇھىت ئاسراش كېرەك.
- B. ئېتىز بىزنىڭ گۆھەر
قاچىمىز، ئاق رەڭلىك بۇلغىنىشتىن نېرى
قاچىمىز.

2. 田管夏收

2. ئېتىز - ئېرىقنى باشقۇرۇپ، يازلىق ھوسۇل ئېلىش

A. 播下的种子出苗了，
田间管理
该跟上了。
A. سالغان ئۇرۇق ئۈندى،
ئېتىز - ئېرىق ئىشلىرىنى ئىزغا
سېلىۋالدۇق.

B. 出苗太稠要间苗。
出苗不全要补苗。
辣子、茄子要移苗。
为了丰收要定苗。
B. مايسا بەك قويۇق بولسا شالاڭلىتىش كېرەك.
مايسىلار تەكشى ئۈنمىسە، مايسا
تولۇقلاش كېرەك. لازا، پېدىگەنگە مايسا
كۆچۈرۈش كېرەك. مول ھوسۇل ئۈچۈن
مايسىنى تۇتقۇزۇش لازىم.

A. 今年的玉米苗
出得全，
冬麦的苗很壮。
A. بۇ يىلقى كۆممىقوناق مايسىلىرى
تولۇق ئۈندى، قىشلىق بۇغداينىڭ
مايسىسى چىداملىق بولىدۇ.

A. 苗全苗壮，
A. مايسا تولۇق، بەردەم بولسا،